

Коцубальський Петро

Здобувач другого рівня вищої освіти

кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

(керівник ст.викл. Михайло Дубель)

ORCID: 0009-0002-8989-8074

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодення ставить серйозні виклики для економіки України, вимагаючи забезпечення негайних дій за для збереження обороноздатності держави та забезпечення гарантій громадянам. В цих умовах виникає нагальна потреба в забезпеченні ефективного використання наявних фінансових ресурсів та забезпечення належного контролю за їх використанням з боку держави. Ефективність управління фінансовими ресурсами державою відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку економіки, соціальних гарантій та фінансової стабільності країни. Одним із головних інструментів, що гарантує прозорість і результативність використання бюджетних ресурсів, є державний фінансовий контроль. У період воєнного стану суттєво підвищуються ризики фінансових порушень, зловживання державними ресурсами, недостатнього управління коштами та недотримання фінансово-бюджетної дисципліни. Це підкреслює важливість аналітичної роботи з боку органів фінансового контролю, особливу роль серед яких відіграє Державна аудиторська служба України, що виконує значну частину цих функцій.

Опрацювавши велику кількість здійснених досліджень дійшли висновку, що питання пристосування здійснюваної роботи Державною аудиторською службою під час воєнного стану, а також оцінка її діяльності та результативності в таких умовах вимагають більш детального вивчення. Відсутність системного підходу до оцінювання результативності здійснюваних заходів, націлених на попередження втрат бюджету та забезпечення повернення втрачених ресурсів, є актуальною проблемою. У цьому контексті метою даного дослідження є всебічний аналіз роботи державних органів фінансового контролю України в умовах повномасштабного вторгнення. В основному дослідження направлене на аналіз динаміки ключових показників діяльності Державної аудиторської служби у період з початку 2022 року по лютий місяць 2025 року та оцінку результативності впроваджених заходів,

покликаних зменшити втрати державних ресурсів.

Державний сектор відіграє ключову роль в економічному та суспільному розвитку, сприяючи наповненню державного бюджету та вдосконаленню законодавчої бази. Ефективне управління бюджетом досягається завдяки: створенню та ефективному керуванню державними цільовими й позабюджетними фондами; дотриманню фінансово-бюджетної дисципліни та законодавчих вимог; захисту державної власності; а також забезпеченню точності та правдивості даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку в державних органах, бюджетних установах і міністерствах [1].

Основними чинниками забезпечення ефективності фінансового контролю з боку держави у період війни, на думку Колпакової А., виступають зростання бюджетних надходжень, раціональний розподіл та використання коштів через посилений контроль, скорочення витрат і зменшення використання операційних ресурсів до необхідного мінімуму [2].

На думку Гордея О. Д. та Ягоденка І. В., ключовими напрямками вдосконалення адміністративного механізму здійснення контролю фінансів є створення єдиного правового середовища та посилення правових компетенцій контролюючих органів; розробка оновлених процедур для забезпечення якісного фінансового контролю державою; створення уніфікованої інформаційної бази для забезпечення якісного державного аудиту; розвиток професійного кадрового потенціалу; удосконалення матеріально-технічного забезпечення органів контролю; запровадження механізмів громадського контролю; реалізація обов'язкових періодичних перевірок; а також гармонізація чинного законодавства з відповідними нормативно-правовими актами [3].

Постановою КМУ від 07 травня 2022 № 561 «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану» та рядом інших законодавчих актів, урядом впроваджено заходи для здійснення контролю за використанням державних ресурсів під час війни [4]. Державна аудиторська служба з її регіональними підрозділами проводять свою роботу під час воєнного стану та протягом місяця з дня його завершення чи скасування з урахуванням скоригованих термінів проведення контрольних заходів та використанням методів, адаптованих до умов воєнного часу.

Під час контрольних заходів документи, зустрічні звірки, збір інформації та підготовка матеріалів можуть здійснюватися як на папері, так і в електронному форматі [4]. Ефективність здійснення контролю за державними фінансами визначається цілями здійснених контрольних заходів та їх

результативністю.

У таблиці 1 наведено результати роботи органів Держаудитслужби України в період 2022–2024 років та 2 місяців 2025 року [5].

Таблиця 1
Динаміка контрольно-ревізійної роботи Держаудитслужби (2022–2025 рр.)

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік (січень-лютий)
Кількість ревізій, шт	446	713	749	144
Кількість перевірок закупівель, шт	587	395	400	36
Виявлені фінансові порушення (млрд грн)	99,8	211	41,2	0,86
Незаконні, нецільові витрати та недостачі (млрд грн)	39	76,8	9,6	0,782
Відшкодовані фінансові порушення (млрд грн)	1,1	6,4	6,2	0,712
Кількість переданих матеріалів у правоохоронні органи, шт	707	952	1000	161
Кількість досудових розслідувань, шт	265	422	425	51
Надані пропозиції щодо санкцій, шт	164	190	174	35
Прийняті управлінські рішення, шт	504	847	708	85

За даними таблиці 1, бачимо поступове посилення системи фінансового контролю та трансформацію підходів до здійснення державного аудиту в період 2022–2025 років. Спостерігається тенденція до щорічного зростання кількості ревізій: у 2022 році їх було виконано 446, тоді як у 2024 році цей показник зріс до 749, що свідчить про розширення охоплення об'єктів перевірки. Натомість, кількість перевірок державних закупівель, яка становила 587 у 2022 році, суттєво скоротилася до 395 у 2023 році та залишилася майже незмінною у 2024 році (400). Дана тенденція свідчить про перегляд пріоритетів та зосередження уваги на комплексних ревізіях, які охоплюють ширший спектр фінансових операцій. Обсяги виявлених фінансових порушень в звітних періодах суттєво різняться. Так, у 2022 році сума встановлених порушень складала 99,8 млрд грн, тоді як у 2023 році показник різко зріс до 211,0 млрд грн. Суттєве збільшення може свідчити як про підвищення

ефективності системи виявлення шахрайства так і про загальне послаблення фінансової дисципліни. Що стосується 2024 року обсяги порушень значно знизилися до 41,2 млрд грн, на нашу думку в результаті впровадження більш жорстких контрольних механізмів у попередніх роках та підвищенням рівня запобігання фінансовим зловживанням. За перші два місяці 2025 року обсяг виявлених порушень склав лише 0,86 млрд грн; однак, робити остаточні висновки про річну тенденцію поки що зарано. Стосовно відшкодування фінансових порушень тенденція свідчить про поступове покращення результативності цієї роботи. Так, у 2022 році було повернуто до бюджету 1,1 млрд грн, у 2023 році відшкодування вже становили 6,4 млрд грн., майже аналогічні показники відображено у 2024 році (6,2 млрд грн). За січень-лютий поточного року було відшкодовано вже 0,712 млрд грн що підтверджує ефективність заходів із усунення виявлених правопорушень. Всього за охоплений період передано до правоохоронних органів матеріалів по 2820 виявлених порушеннях, що підтверджує посилення боротьби із фінансовими зловживаннями. Так, у 2022 році таких матеріалів було передано 707, у 2023 році – вже 952, тоді як у 2024 році цей показник перевищив позначку в 1000. Така динаміка пояснюється не лише збільшенням випадків виявлених правопорушень, а й поглибленням співпраці між Держаудитслужбою та правоохоронними органами. Варто зауважити, що за перші два місяці 2025 року вже було передано до відповідних органів матеріали по 161 випадку. Зміни також спостерігаються і в кількості запропонованих санкцій та управлінських рішень щодо реагування на виявлені порушення. У 2023 році кількість пропозицій зростає до 190 порівняно з 164 у 2022 році, а кількість прийнятих рішень підвищилась із 504 до 847. Проте у 2024 році обидва показники дещо знизилися — до рівня 174 пропозицій і 708 управлінських рішень.

Виходячи з вище викладеного варто зазначити, що в умовах сьогодення система державного контролю України зазнає значних змін та адаптацій. Держаудитслужба України, як ключовий інструмент цієї системи яскраво демонструє посилення своєї діяльності через збільшення кількості проведених ревізій, відшкодованих сум та переданих до правоохоронних органів матеріалів.

Однак, динаміка виявлених фінансових порушень є неоднозначною, що може вказувати як на підвищення ефективності контрольних механізмів, так і на вплив зовнішніх факторів, таких як воєнний стан, на фінансову дисципліну. Важливо відзначити позитивну тенденцію до збільшення обсягів

відшкодованих фінансових порушень, що свідчить про результативність роботи Держаудитслужби.

В цілому, дослідження підкреслює необхідність подальшого вдосконалення системи контролю за фінансовими ресурсами в Україні, особливо в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Гуренко Т. О. Сучасний стан та напрями удосконалення організації державного фінансового контролю. *Економіка та суспільство*. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2941> (дата звернення: 25.03.2025).
2. Колпакова А. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 1, 2023, pp. 9 – 18. URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/view/263> (дата звернення: 25.03.2025).
3. Ягоденко І. В., Гордей О. Д. Державний фінансовий контроль в Україні: стан і напрями вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2021. № 10. С. 336-340.
4. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану: Постанова КМУ від 07.05.2022 р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-2022-n#Text> (дата звернення: 25.03.2025).
5. Статистичні звіти державної аудиторської служби України URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/53> (дата звернення: 25.03.2025).

Лашенко Володимир

Здобувач першого рівня вищої освіти
кафедри політології політології та державного управління. Донецький
національний університет імені Василя Стуса
(керівник ст.викл. Михайло Дубель)
ORCID: 0009-0001-9889-3024

ПРОБЛЕМИ КРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРИКЛАДІ ГРЕЦІЇ 2009-2018 РОКІВ

Грецька економічна криза (2009-2018) - це затяжна фінансова та економічна криза, що мала руйнівний вплив на економіку Греції. Вона розпочалась внаслідок глобальної фінансової кризи 2008 року та виявлення значного бюджетного дефіциту й боргових проблем у Греції. У відповідь,